

Sacerdos magnus, Summus Pontifex. Tu princeps Episcoporum, tu haeres Apostolorum, tu primatu Abel, gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, iudicatu Samuel, potestate Petrus, unctione Christus. Tu es cui claves traditae, cui oves creditae sunt. Sunt quidem et alii coeli ianitores et gregum pastores, sed tu tanto gloriosius quanto et differentius utrumque prae caeteris nomem haereditasti. Habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos, tibi universi crediti, uni unus, nec modo ovium sed et pastorum. Unde id probem quaeris. Ex verbo Domini. Cui enim, non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum, sic absolute et indiscretæ totæ commissæ sunt oves? Si me amas, Petre, pasce oves meas. Quas? Illius, vel illius populi, civitatis aut regionis, aut certi regni? oves meas, inquit: cui non planum designasse aliquas, sed assignasse omnes? Nihil excipitur, ubi distinguitur nihil ».

549. IV. *Ex ratione*, quae massimam rei congruentiam ostendit. « Manifestum est, inquit D. Thomas (c. g. l. 4. c. 76.), quod quamvis populi distinguantur per diversas dioeceses, et civitates, tamen sicut est una Ecclesia, ita oportet esse unum populum Christianum. Sicut igitur in spirituali populo unius Ecclesiae requiritur unus episcopus, qui sit totius populi caput; ita in toto populo Christiano requiritur quod unus sit totius Ecclesiae caput.

« Item. Ad unitatem Ecclesiae requiritur quod omnes fideles infide convenient. Circa vero ea quae fidei sunt, contingit quaestiones moveri; per diversitatem autem sententiarum divideretur Ecclesia, nisi in unitate per unius sententiam conservaretur. Exigitur ergo ad unitatem Ecclesiae conservandam, quod sit unus qui toti Ecclesiae praesit. Manifestum est autem quod Christus Ecclesiae in necessariis non deficit, quam dilexit, et pro ea sanguinem suum fudit, cum et de synagoga dicatur per Dominum: "Quid ultra debui facere vineae meae, et non feci?" (Isa. V. 4.). Non est igitur dubitandum quin ex ordinatione Christi unus toti Ecclesiae praesit.

« Adhuc. Nulli dubium esse debet quin Ecclesiae regimen sit optime ordinatum, utpote per eum dispositum, per quem "reges regnant, et legum conditores iusta decernunt" (Prov. VIII. 15.). Optimum autem regimen multitudinis est ut regatur per unum: quod

patet ex fine regiminis, qui est pax: pax enim, et unitas subditorum est finis regentis. Unitatis autem congruentior causa est unus quam multi. Manifestum est igitur regimen Ecclesiae sic esse dispositum ut unus toti Ecclesiae praesit ».

550. NOTA. — Obiectiones, quae hic afferri possent, proprie imputent Primatum Petri, eiusque naturam. Ab iis ergo expendendis consulto hic abstinemus.

ARTICULUS NONUS

Utrum ex Christi institutione Ecclesia societas sit perfecta.

§ I.

Exponitur status quaestionis.

551. Post ea quae disputavimus in art. praec. vix necesse esset hanc proponere quaestionem: si enim, supposito praesertim fine proprio Ecclesiae, qui supremus est, semel constat, vigere in Ecclesia monarchicam regiminis formam, ac proinde eam esse *Regnum*; nisi omnibus regnis rationem societatis perfectae denegare velimus, eam Ecclesiae tribuamus oportet. Attamen cum nunc temporis sat communis sit error, quod Ecclesia instar sit *collegii* a civili societate dependens, haud abs re erit directe hunc errorem impugnare.

552. Igitur ex errore eorum, qui democraticam regiminis formam in Ecclesia adstruebant (n. 517. seqq.), facilis fuit transitus ad proclaimandam Ecclesiae subjectionem societati civili: nam si ius in sacra est patrimonium populi; illi potissimum tribui debet, qui in civili republica populi personam gerit. Recentiores tamen politici et regalistae paulo diverso processu in eamdem consequentiam devenerunt. Ipsi enim Ecclesia nihil aliud est, nisi collegium quoddam in societate civili existens, eo ferme modo se

habens quo societas mercatorum: hinc sicut haec pars est civilis societatis et ab ea dependens; ita et Ecclesia.

553. Hinc — 1) S. P. Pius IX. (*Alloc. Multis gravibusque 17. Dec. 1860.*) hunc errorem denuntians, simul primum eius fontem manifestat, dicens: « Id porro ex falsa protestantium doctrina derivatum intelligimus, qui autumant Ecclesiam in civili Imperio quoddam veluti Collegium existere, nullisque proinde pollere iuribus, praeter ea quae concessa illi sint atque attributa a civili potestate. Id autem quantopere abhorreat a veritate eque non intelligat? Ecclesia nempe ut vera et perfecta societas a divino auctore suo fuit instituta, quae nullis circumscripta regionum finibus, nulli etiam civili subdatur imperio, suamque potestatem ac iura ubique terrarum in hominum salutem libere exerceat. Nec sane aliter indicant solemnia illa Christi Domini ad Apostolos verba: "Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra, ite, docete omnes gentes.... docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis" ». — Cf. propp. damnatas in Sylabo, quae §§ 5. et 6. continentur.

2) Proxiorem etiam causam assignat: « Sunt enim vero, inquit (*Alloc. Singulari quadam, 9. Dec. 1854.*), plerique, qui rebus publicis tractandis praepositi fautores se religionis, et adserentes dicant, illam laudibus attollant, humanaeque societati quam maxime accommodatam, atque utilem praedicent; nihilominus eius moderari disciplinam volunt, sacros ministros regere, sacram rum procurationem attingere, uno verbo, civilis intra status limites coercere nituntur Ecclesiam, eique dominari, quae tamen sui iuris est, divinoque consilio nullius imperii terminis contineri debet, sed ad ultimas terras propagari, omnesque complecti gentes ac nationes, ut sempiternae illis beatitatis iter designet, expediatur ».

3) In allocutione *Maxime quidem* (9. Jun. 1862.) pessimas illius falsi principii consequentias indicat, dicens: « Siquidem haud erubescunt asserere... Ecclesiam non esse veram perfectamque societatem plane liberam, nec pollere suis propriis et constantibus iuribus sibi a divino suo Fundatore collatis, sed civilis potestatis esse definire, quae sint Ecclesiae iura et limites, intra quos eadem iura exercere queat. Hinc perverse comminiscuntur, civilem potestatem posse se immiscere rebus, quae ad religionem,

mores, et regimen spirituale pertinent, atque etiam impedire, quod minus Sacrorum Antistites et fideles populi cum Romano Pontifice, supremo totius Ecclesiae Pastore divinitus constituto, libere ac mutuo communicent, ut plane dissolvatur necessaria et arctissima illa coniunctio, quae inter membra mystici corporis Christi et adspectabile suum Caput ex divina ipsius Christi Domini institutione esse omnino debet. Nihil vero timent omni fallacia ac dolo in vulgus proferre, sacros Ecclesiae ministros, Romanumque Pontificem ab omni rerum temporalium iure ac dominio esse omnino excludendos ». — Cf. propp. damnatas in Sylabo, quae §§ 5. et 6. continentur.

554. At corollariorum refutatione nunc seposita, ipsum principium, a quo fluunt, nobis est hic evertendum; seu asserendum nobis est, Ecclesiam institutam fuisse a Christo uti societatem perfectam: quo dum Ecclesiae naturam penitus intelligimus, simul eius a civili societate independentiam vindicamus. Iuverit in antecessum paucis aperire quid societatis perfectae nomine veniat.

555. Ea societas dicitur *perfecta* quae ita est in se completa, ut media sufficientia ad suum finem assequendum in semetipsa habeat. Si Paululum evolvamus hanc definitionem, palam fiet, haec requiri ad rationem *perfectae* societatis: — 1) ut non sit pars alterius societatis; si enim pars esset, eo ipso non esset completa, cum pars non nisi in toto suum complementum habeat — 2) Ut non habeat finem alterius societatis fini in eodem genere subordinatum; cum enim finis det speciem societati (n. 472.), si unius finis alterius fini subordinatur, una etiam societas subordinatur alteri, cuius propterea illa est veluti pars. « Sicut homo, inquit D. Thomas (1-2. q. 90. a. 3. ad 3.), est pars domus, ita domus est pars civitatis: civitas autem est communitas perfecta... Et ideo sicut bonum unius hominis non est ultimus finis, sed ad commune bonum ordinatur: ita etiam bonum unius domus ordinatur ad bonum unius civitatis, quae est communitas perfecta » — 3) Ut consequenter media necessaria ad sui conservationem suique finis assecutionem in semetipsa habeat; secus enim ab alia deberet accipere, adeoque non esset in se completa — 4) Denique, quod ex his sequitur, ut sit in suo genere independens: independens

profecto est societas, quae non habet finem ad alterius societatis finem ordinatum, et quae in semetipsa habet media sufficientia.

556. Notari solummodo debet, societatem aliquam posse in semetipsa habere media sufficientia vel *re* vel *virtute*. *Re* in se habet, quando nullo modo repetere ea debet ab alia societate; *virtute* vero, quando ab alia quidem repetere ea debet, sed *proprio iure*, ita ut haec neque facultatem habeat ea negandi, nec ultimo iudicandi utrum ea sint concedenda. Quod si e contra societas aliqua ita media sibi necessaria ab alia repetere cogitur, ut penes hanc sit ius ea denegandi, vel saltem litem dirimendi utrum praestari ea debeat nec ne; nec *re* nec *virtute* habet in semetipsa media sufficientia, adeoque non est societas *perfecta*.

§ II.

Solvitur proposita quaestio.

PROP. XXIV. — *Ecclesia a Christo fundata, habita ratione tum finis ei propositi, tum positivae voluntatis sui divini institutoris, perfectae societatis formam obtainere censenda est: proinde propriis et constantibus iuribus pollens, eam sibi vindicat libertatem, ut suo muneri obeundo nulli civili potestati subiaceat.*

557. *Prob. I.* Cum societatis natura ac species, uti saepe diximus, determinetur ex fine, ut innotescat utrum Ecclesiae sit societas perfecta nec ne, finis ipse considerandus est: si autem finis talis sit, ut ex eo Ecclesia diiudicari debeat societas *perfecta*, talis ea erit *natura sua*. Iamvero

1) Finis natura sua supremus nequit ad alium finem ordinari atque eius veluti pars esse; atqui finis a Christo Ecclesiae propositus supremus est, sanctitas nempe in hac vita et aeterna salus in futura vita; ergo nequit ad alium finem quemcumque ordinari atque eius esse pars. Ergo Ecclesia ipsa est societas ad nullam

aliam societatem ordinata, ac nullius alterius societatis pars: id vero importat quod Ecclesia est societas *perfecta*.

2) Revera, praeter haec, ad *perfectam* societatem constitutandam, nihil aliud requiritur, nisi ut media sufficientia in semetipsa habeat, ac proinde in oeconomia mediorum non pendeat ab alia societate. Atqui societas ad nullam aliam ordinata ac nullius pars, nequit in oeconomia mediorum ab ulla societate pendere. Ergo si Ecclesia talis est societas, eo ipso habere in semetipsa debet media sufficientia, ac proinde independens esse a quacumque alia societate in oeconomia mediorum — *Prob. min.* Si ab alia penderet in oeconomia mediorum, iam ei subesset; si ei subesset, iam non est suprema, sed ad illam ordinata — *Confirmatur*: ceterae omnes societates, relate ad societatem, quae ad nullam aliam est ordinata, vel nullum nexum cum ipsa habent, vel ad ipsam ordinatae sunt. Atqui impossibile est ut in oeconomia mediorum aliqua societas pendeat ab aliis ad ipsam ordinatis, aut nullum nexum cum ipsa habentibus. Ergo.

558. II. Ex supra statutis liquet, Christum ipsum immediate constituisse Ecclesiae praepositos, eisdemque contulisse plenam perfectamque potestatem. Praestat nunc eius potestatis indolem penitus scrutari; si enim ea nulli subest potestati in terris, Ecclesia ipsa *ex Christi institutione* ad nullam aliam societatem est ordinata, ac propterea est societas perfecta. Iamvero Christus dixit (Matth. XVI. 18. seqq.): « Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam... Et tibi dabo claves regni coelorum: et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in coelis: et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in coelis ». Atqui haec verba potestatem exhibent a quacumque alia potestate in terris independentem. Nam — 1) supponas Ecclesiae potestatem pendere a societate civili, haec *iure* posset impedire quod Ecclesia statuit; at si *iure* illud impediret, Deus non confirmaret id quod Ecclesia statuit; falsa ergo esset universalis illa affirmatio, quod ligatur aut solvit in coelis, quodcumque Ecclesia ligat aut solvit in terris — 2) Contra, si verum est ligari aut solvi in coelis quodcumque ab Ecclesia ligatur aut solvitur in terris, nulla potest esse potestas in terra quae Ecclesiae statuta impedire possit, adeoque a quacumque alia societate inde-